

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

The guidelines to developing the strategic leadership of school administrators
under the Phitsanulok primary educational service area office 1

เกียรติศักดิ์ นวลเปรม,^{1*} ชนัดดา ภูหงษ์ทอง¹ และสธิรพร ชาวน้อย¹
Kiattisak Nuanprem,^{1} Chanadda Poohongthong¹ and Sathiraporn Chaowachai¹*

Received 3 March 2026, Revised 24 March 2026, Accepted 30 March 2026

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to study the needs assessment of strategic leadership among school administrators, and 2) to study the guidelines for developing strategic leadership of school administrators. The informants consisted of 99 school administrators from schools under the Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1, selected through census sampling without random sampling, and 3 experts selected through purposive sampling. The research instruments included a questionnaire on current conditions and desirable conditions with a reliability coefficient of 0.96, and an interview form regarding guidelines for developing strategic leadership of school administrators. Data were analyzed using mean, standard deviation, needs assessment index (PNI Modified), and content analysis. The research findings were as follows:

1. Needs Assessment of Strategic Leadership Schools under the Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1 demonstrated current conditions of strategic leadership among school administrators at a high level overall, with the highest mean score found in the dimension of participatory plan implementation. The desirable conditions of strategic leadership were rated at the highest level overall, with the highest mean score also found in the dimension of participatory plan implementation. The overall needs assessment index was 0.047, and the dimension of operational direction setting yielded the highest needs assessment index.

2. The guidelines for developing strategic leadership of school administrators comprise the following key aspects: 1) Strategy Formulation: School administrators should encourage the participation of teachers, personnel, and stakeholders in defining the vision and mission. This should be accompanied by systematic planning, as well as structured monitoring and evaluation systems. 2) Direction Setting: School administrators should remain aware of changes and be open to adopting digital technologies and artificial intelligence for management purposes. They should also promote knowledge sharing through professional learning communities (PLC). 3) Participatory Implementation: School administrators should analyze both internal and external environments when formulating strategies. All sectors should be encouraged to participate in developing action plans. Implementation should be driven in accordance

^{1*}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก 65000

Faculty of Education, Naresuan University, Tha Pho Subdistrict, Mueang Phitsanulok District, Phitsanulok 65000, Thailand.

* Corresponding author: Tel. 09-1838-2017, E-mail address: Kiattisakn67@nu.ac.th

with the plan, with clear communication to ensure that all personnel understand and move toward the same organizational direction. 4) Performance Evaluation: School administrators should raise awareness among all personnel regarding the importance of quality assurance. Information systems and the PDCA (Plan-Do-Check-Act) cycle should be utilized to monitor and evaluate performance. Continuous quality improvement should be carried out in alignment with educational standards, using indicators as a framework for ongoing assessment.

Keywords: Strategic Leadership, Guideline to Development, School Administrators

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 99 คน และผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตีความความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการดำเนินงานตามแผนแบบมีส่วนร่วม สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการดำเนินงานตามแผนแบบมีส่วนร่วม การประเมินความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมเท่ากับ 0.047 และด้านการกำหนดทิศทางในการดำเนินงาน มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 1) ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ ควบคู่กับการวางแผนและระบบติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ 2) ด้านการกำหนดทิศทางการดำเนินงาน ควรมีความตื่นรู้ต่อการเปลี่ยนแปลง เปิดรับเทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการบริหารจัดการ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) ด้านการดำเนินงานตามแผนแบบมีส่วนร่วม ควรวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ในการกำหนดกลยุทธ์ ส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการ และขับเคลื่อนการดำเนินงานโดยยึดแผนเป็นหลัก พร้อมสื่อสารเป้าหมายให้บุคลากรเข้าใจในทิศทางเดียวกัน 4) ด้านการประเมินผลการดำเนินงาน ควรสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกฝ่ายเห็นความสำคัญด้านการประกันคุณภาพ ใช้ข้อมูลสารสนเทศและวงจรคุณภาพ PDCA ในการติดตามและตรวจสอบผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งดำเนินการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาโดยยึดตัวชี้วัดเป็นกรอบการประเมินอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ แนวทางการพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษา

บทนำ

แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561–2580 เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาประเทศอย่างมีเป้าหมาย โดยให้ความสำคัญในการศึกษากับการพัฒนาคนไทยให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ไม่ว่าจะเป็นการคิดเชิงระบบการทำงานเป็นทีม การรู้เท่าทันเทคโนโลยี ตลอดจนการมีจิตสำนึกสาธารณะและคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะในยุคที่บริบทโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีดิจิทัล ระบบการศึกษาจึงต้องปรับตัวตามแผนยุทธศาสตร์ เพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) ขณะเดียวกัน แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ได้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาโดยเน้นในสถานศึกษา มีความสามารถในการจัดการตนเอง มีความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการ และมุ่งเน้นการพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา

และผู้บริหารให้มีศักยภาพในการจัดการศึกษาอย่างมืออาชีพ ให้สถานศึกษาทุกระดับสามารถตอบสนองต่อการพัฒนาได้อย่างแท้จริง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ทั้งการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศ การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ออนไลน์หรือแม้กระทั่งพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนไปตามกระแสของสังคม ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องการปรับตัว เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน ผู้นำทางการศึกษาจึงต้องมียุทธศาสตร์ที่กว้างไกล รู้เท่าทันสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการวางแผนที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และสามารถบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นระบบ (Ireland & Hitt, 1999) โดยภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดกลยุทธ์ กำหนดทิศทางขององค์กรอย่างชัดเจน โดยวิเคราะห์สถานการณ์ทั้งภายในและภายนอก การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ เป็นการผลักดันให้กลยุทธ์เหล่านั้นถูกแปลงไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งรวมถึงการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดโครงสร้างองค์กรให้สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ การควบคุมกลยุทธ์ เป็นการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมถึงการเรียนรู้จากผลลัพธ์เพื่อปรับปรุงกระบวนการในอนาคต ซึ่งส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาในปัจจุบัน (เนตรพัฒนา ยาวีราข, 2560)

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นองค์ประกอบที่ยกระดับประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษามองเห็นภาพรวมของสถานศึกษาได้ชัดเจนการผสมผสานความสามารถด้านการประเมินสถานการณ์ การกำหนดทิศทาง และการปฏิบัติงานอย่างเป็นขั้นตอน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณลักษณะดังกล่าวจะสามารถบริหารทรัพยากรและข้อมูลสารสนเทศได้อย่างคุ้มค่า พร้อมทั้งปรับกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สถานศึกษามีระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพ (วิรัตน์รัตน์ เสือจอย, 2564) ซึ่งผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ยังจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบ ซึ่งนับเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษาในปัจจุบัน (สมบุญ ศรีสรทริธ, 2565)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีภารกิจหลักในการจัดการและส่งเสริมการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไปในทิศทางที่มีความสอดคล้องกับภารกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านกลยุทธ์ของหน่วยงานพบว่า นโยบายที่กำหนดไม่บรรลุผล เนื่องจากไม่มีความต่อเนื่อง นโยบายเปลี่ยนไปตามสถานการณ์การเมืองเป็นหลัก ขึ้นอยู่กับการเมืองที่จะเข้าไปเป็นผู้กำหนดนโยบาย และการกำหนดกลยุทธ์ยังไม่ครอบคลุมภาระงานทั้งหมด ยังไม่ได้วิเคราะห์โดยยึดโรงเรียนเป็นฐานทั้งหมด การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติยังไม่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควร รวมถึงสถานศึกษาในสังกัดเองก็เผชิญกับปัญหาในการกำหนดและการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติเช่นเดียวกัน ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถขับเคลื่อนการศึกษาได้เต็มศักยภาพ และกระทบโดยตรงต่อประสิทธิภาพการทำงาน of สถานศึกษา และคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จึงมีเป้าหมายในการส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินงานให้บรรลุตามกลยุทธ์ของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1, 2566)

ผู้วิจัยจึงศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เพื่อค้นหาแนวทางและวิธีการที่ผู้บริหารสามารถนำไปพัฒนา ปรับปรุง และส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา รวมถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 สามารถนำแนวทางจากผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 99 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 30 คน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการให้ผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ (Google form)

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์และจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยใช้วิธีวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ซึ่งเป็นการหาค่าผลต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 3 คน โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ซึ่งได้มาจากการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ในข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สูงที่สุดในแต่ละด้านมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุม

เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์

วิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์และสรุปผลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ในภาพรวม

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1 ด้านการกำหนดกลยุทธ์	4.41	0.53	มาก	4.62	0.44	มากที่สุด	0.047	2
2 ด้านการกำหนดทิศทางการดำเนินงาน	4.38	0.51	มาก	4.61	0.43	มากที่สุด	0.053	1
3 ด้านการดำเนินงานตามแผนแบบมีส่วนร่วม	4.43	0.57	มาก	4.63	0.42	มากที่สุด	0.044	4
4 ด้านการประเมินผลการดำเนินงาน	4.40	0.62	มาก	4.60	0.48	มากที่สุด	0.045	3
รวม	4.41	0.51	มาก	4.61	0.39	มากที่สุด	0.047	

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ในภาพรวมพบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการดำเนินงานตามแผนแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการดำเนินงานตามแผนแบบมีส่วนร่วม และผลการประเมินความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.047 ซึ่งด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการกำหนดทิศทางการดำเนินงาน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

1. ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ในภาพรวม พบว่า สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก รวมถึงโอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษาได้อย่างรอบด้าน และผู้บริหารสถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและนำไปปฏิบัติได้จริง อยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับ มากที่สุด ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก รวมถึงโอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษาได้อย่างรอบด้าน และผลการประเมินความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.047 ซึ่งข้อที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาในอนาคตได้อย่างเหมาะสม

2. ด้านการกำหนดทิศทางการดำเนินงาน ในภาพรวม พบว่า สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ มากที่สุด ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.053 ซึ่งข้อที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถค้นหาแนวทางใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนสถานศึกษา

3. ด้านการดำเนินงานตามแผนแบบมีส่วนร่วม ในภาพรวม พบว่า สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจและมีเป้าหมายร่วมกันในการดำเนินการตามแผนงาน อยู่ในระดับมากที่สุด สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจและมีเป้าหมายร่วมกันในการดำเนินการตามแผนงาน อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.044 ซึ่งข้อที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำกลยุทธ์และแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ด้านการประเมินผลการดำเนินงาน ในภาพรวม พบว่า สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาแนวทางและปรับปรุงการกำหนดกลยุทธ์ในอนาคต อยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการประเมินผล

ตามระบบการควบคุมที่ชัดเจนและเป็นระบบ อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.045 ซึ่งข้อที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการประเมินผลตามระบบ การควบคุมที่ชัดเจนและเป็นระบบ

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน มีแนวทาง ดังนี้

1. ด้านการกำหนดกลยุทธ์ พบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษา เพื่อให้ทิศทางการพัฒนา มีความชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญทั้งมิติด้านโครงสร้างการบริหารและมิติด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร โดยกำหนดแผนงานและระบบติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ ควบคู่กับการเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมและขับเคลื่อนการพัฒนาสถานศึกษา 3) ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องผ่านการศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้บริหารสถานศึกษาและสถานศึกษาต้นแบบ เพื่อนำแนวปฏิบัติที่ดีมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษา

2. ด้านการกำหนดทิศทางการดำเนินงาน พบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีความตื่นรู้ด้านการเปลี่ยนแปลง (Awake) เปิดใจรับฟังความคิดเห็น โดยสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของครูผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และพัฒนาการดำเนินงานของสถานศึกษา 3) ผู้บริหารสถานศึกษาประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เป็นเครื่องมือในการยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

3. ด้านการดำเนินงานตามแผนแบบมีส่วนร่วม พบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจ ด้านระเบียบและบริบทของสถานศึกษา สามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษามาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดกลยุทธ์และขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนการจัดการศึกษา ควบคู่ไปกับการเปิดพื้นที่รับฟังการสะท้อนผลการปฏิบัติงานจากบุคลากร 3) ผู้บริหารสถานศึกษาขับเคลื่อนการดำเนินงานโดยยึดแผนปฏิบัติการเป็นหลัก พร้อมทั้งสื่อสารเป้าหมายให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าใจอย่างชัดเจนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

4. ด้านการประเมินผลการดำเนินงาน พบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความเข้าใจและความตระหนักรู้ให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ข้อมูลสารสนเทศ เป็นฐานในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหา และวางแผนกลยุทธ์ ควบคู่กับการนำวงจรคุณภาพ PDCA มาใช้ในการติดตามและตรวจสอบผลการดำเนินงาน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา โดยยึดตัวชี้วัดเป็นกรอบในการติดตาม ควบคุมและประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ในภาพรวมพบว่า ด้านการกำหนดทิศทางการดำเนินงาน มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ทั้งนี้เนื่องมาจากการบริหารสถานศึกษาในบริบทปัจจุบันต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านนโยบายการศึกษา เทคโนโลยีดิจิทัล และความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีความสามารถ

ในการกำหนดทิศทาง วิสัยทัศน์ และแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นกรอบในการขับเคลื่อนองค์กรให้สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม หากขาดทิศทางที่ชัดเจนอาจส่งผลให้การดำเนินงานของครูและบุคลากรขาดเอกภาพ และไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2558) กล่าวว่า ผู้นำจะต้องมีบทบาทความรับผิดชอบที่สำคัญยิ่งต่อการกำหนดทิศทางให้องค์กร ต่อมุมมองและความสามารถในการอ่านสภาพแวดล้อม ของตน แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าเป็นองค์กรที่มีการจัดตั้งอย่างเป็นระบบมานานก็มักมีกลยุทธ์ในการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จเรียบร้อยแล้ว ในกรณีหลังนี้ ผู้นำอาจมีบทบาทสำคัญเพียงเป็นผู้นำกลยุทธ์ลงสู่การปฏิบัติเพียงอย่างเดียวเท่านั้น บทบาทคู่ขนานของผู้นำเป็นทั้งผู้กำหนดกลยุทธ์ และบทบาทในฐานะที่เป็นผู้นำกลยุทธ์ลงสู่การปฏิบัติ และสอดคล้องกับ รุ่งทิพา วิริยะ, ปองภพ ภูจอมจิตร, และ กฤษณก ดวงชาวม (2568) ได้ทำวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันเป็นไปอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทันต่อเหตุการณ์ และสามารถคาดการณ์อนาคตสำหรับองค์กรหรือสถานศึกษาได้ว่าจะปรับตัวอย่างไร จะกำหนดทิศทางอย่างไร เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวที่จะเกิดขึ้น

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่า

2.1 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดกลยุทธ์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และทิศทางการพัฒนาสถานศึกษา ควบคู่กับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและการนำแนวปฏิบัติที่ดี จากสถานศึกษาต้นแบบมาประยุกต์ใช้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการกำหนดกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลและมุมมองจากหลายฝ่าย เพื่อให้แผนงานมีความครอบคลุม สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชน การมีส่วนร่วมยังช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและความผูกพันต่อองค์กร ส่งผลให้การขับเคลื่อนกลยุทธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันและเกิดผลสำเร็จอย่างยั่งยืน จึงสะท้อนให้เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ด้านการกำหนดกลยุทธ์ไม่ใช่เพียงการวางแผนเชิงนโยบาย แต่เป็นกระบวนการสร้างความร่วมมือของทั้งองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ สิริพร เขาวนชัย (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ ผู้บริหารระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องมาช่วยในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมก่อนกำหนดกลยุทธ์ของโรงเรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Yukl (2013) กล่าวว่า การกำหนดกลยุทธ์ต้องเริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์ระยะยาวบนฐานวิสัยทัศน์ วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนขององค์กร ศึกษาความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการเลือกกลยุทธ์ ซึ่งจะช่วยให้ทิศทางการพัฒนามีความชัดเจน สอดคล้องบริบทจริง และเอื้อต่อการขับเคลื่อนองค์กรสู่ความสำเร็จ

2.2 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดทิศทางการดำเนินงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความตื่นรู้ต่อการเปลี่ยนแปลง เปิดรับความคิดเห็น และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลรวมถึงปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบริบททางการศึกษาในปัจจุบันมีความซับซ้อน และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารจึงต้องมีวิสัยทัศน์และความสามารถในการกำหนดทิศทางที่ชัดเจน เพื่อให้บุคลากรสามารถปรับตัวและดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการตัดสินใจยังช่วยเพิ่มความแม่นยำ ลดความคลาดเคลื่อน และยกระดับคุณภาพการบริหารให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้น สะท้อนบทบาทของผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ต้องเป็นทั้งผู้กำหนดทิศทางและผู้ขับเคลื่อนนวัตกรรมไปพร้อมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ นันทัดนุชยา ฌักพวงค์ชัย (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอสอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาวิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมายขององค์กรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้คนในสถานการณ์ปัจจุบันสามารถกำหนดรูปแบบอัตลักษณ์และออกแบบกระบวนการภายในสถานศึกษา โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ออกแบบวิธีการ

พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยเปิดกว้างยอมรับต่อภาวะการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับแนวคิดของ พระครูสุตวรธรรมกิจ (2561) กล่าวว่า ผู้บริหารมีบทบาทในการกำหนดทิศทางที่ชัดเจนและสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์กรอย่างสอดคล้องกับเป้าหมายหลัก อีกทั้งยังเป็นเสมือนเครื่องชี้แนะแนวทางที่จับต้องได้สำหรับบุคลากรภายในองค์กร

2.3 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผนแบบมีส่วนร่วมพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครู บุคลากร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการจัดทำและดำเนินงานตามแผน รวมถึงสื่อสารเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย การมีส่วนร่วมช่วยให้บุคลากรตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง ลดความขัดแย้ง และเพิ่มแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน จะทำให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่องและสอดคล้องกับบริบทจริงของสถานศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงระหว่างการวางแผนกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ จันทรทิพย์ จิตอำ (2566) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกถึงการสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม การทำงานร่วมกับหลาย ๆ ฝ่ายให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร การแสดงให้เห็นถึงความยุติธรรมและคุณธรรมในด้านต่าง ๆ มีส่วนช่วยในการผลักดันให้สมาชิกปฏิบัติงานให้สำเร็จและมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแนวคิดของ เนตรพัฒนา ยาวีราข (2560) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องผลักดันให้กลยุทธ์เหล่านั้นถูกแปลงไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงการกำกับดูแลให้หน่วยงานต่าง ๆ ปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน ใช้ความสามารถในการสื่อสารอย่างมีพลัง และการสร้างแรงจูงใจให้แก่บุคลากร ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการทำให้กลยุทธ์ถูกนำไปใช้จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการประเมินผลการดำเนินงานพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความตระหนักรู้ด้านการประกันคุณภาพ ใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นฐานในการตัดสินใจและนำวงจรคุณภาพมาใช้ในการติดตาม ตรวจสอบ และปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการประเมินผลที่เป็นระบบช่วยให้สามารถสะท้อนผลการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน เห็นจุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนาและสามารถนำข้อมูลมาใช่วางแผนเชิงกลยุทธ์ในรอบถัดไปได้ การบริหารโดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์ยังช่วยเสริมสร้างความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือในการบริหารสถานศึกษา ส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ มังกร หริรักษ์ (2568) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาคกลางและอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรจะต้องกำกับดูแลติดตามผลการปฏิบัติงานของครู กิจกรรมการเรียนการสอน โครงการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแผนงานตามหลักการ PDCA เพื่อความคุ้มค่าของการใช้งบประมาณประจำปีอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ความสำคัญการติดตามผลโดยเฉพาะในเรื่องของผู้เรียน ให้ได้รับการพัฒนาเป็นไปตามเป้าหมายหรือนโยบาย รวมทั้งผู้บริหารต้องใส่ใจเป็นพิเศษโดยเฉพาะเรื่องของการบริหารจัดการศึกษา และสอดคล้องกับแนวคิดของ สมยศ นาวิการ (2554) กล่าวว่า กลไกในการตรวจสอบและควบคุมภายในองค์กร เช่น การประเมินผล การกำกับดูแล และระบบรายงานผล เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้มั่นใจว่าทุกหน่วยงานปฏิบัติหน้าที่ตามเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ ผู้นำต้องออกแบบระบบควบคุมที่ไม่เป็นภาระมากเกินไป แต่สามารถสร้างความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการกำหนดทิศทางในการดำเนินงาน มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน ทันทต่อการเปลี่ยนแปลง โดยพัฒนา

ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล การคิดเชิงนวัตกรรม และการค้นหาแนวทางใหม่ ๆ รวมถึงประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษา

2. ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการดำเนินงานตามแผนแบบมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทุกฝ่ายในการจัดทำ และขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการสื่อสารเป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจน สร้างความเป็นเจ้าของงาน และจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลตามแผนที่กำหนดไว้

3. ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ควรเน้นการเรียนรู้ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการทำงานแบบเครือข่าย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การศึกษาดูงานสถานศึกษาต้นแบบและการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้าง เพื่อให้บุคลากรเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและร่วมกันขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

2. ควรพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ทิพย์ จิตอำ. (2566). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 [สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].
<https://mbuisc.ac.th/mbuiscethesis/down/2566/6420440432003.pdf>
- ดาววรรณ ถวิลการ. (2560). การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 11(1), 56-66.
- นันทดณญา ณภักพงศ์ชัย. (2564). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอสอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยพะเยา].
<https://updc.up.ac.th/handle/123456789/257>
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2560). ภาวะผู้นำและผู้ตามเชิงกลยุทธ์ (พิมพ์ครั้งที่ 9). ทริปเพิ้ล กรุ๊ป.
- พระครูสุตธรรมกิจ. (2561). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์. จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- มังกร หริรักษ์. (2568). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาคกลางและอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 12(2), 1-18.
- รุ่งทิพา วิริยะ, ปองภพ ภูจอมจิตร, และ กฤษณก ดวงชาทม. (2568). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 5(2), 222-240.
- วิรัตน์รัตน์ เลือจอย. (2564). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/3544>

- สมบุญ ศรีสรหิรัญ. (2565). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ Innovations in Educational Administration and Leadership* หน่วยที่ 8-15 (พิมพ์ครั้งที่ 5). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมยศ นาวิการ. (2554). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์*. อักษรไทย.
- สถิพร เขาวนชัย. (2564). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 15(2). 374–384.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2558). *ภาวะความเป็นผู้นำ*. เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พ.ศ.2566-2570*. สำนักงานฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580*. สำนักงานฯ.
- Ireland, R. D., & Hitt, M. A. (1999). *Achieving and maintaining strategic competitiveness in the 21st century: The role of strategic leadership*. Academy of Management.
- Yukl, G.A. (2013). *Leadership in Organization* (8th ed.). Pearson Education.